

Ч. 2.

1951.

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ГЕТЬ ІЗ ЧОРТИКОМ

(Сценка на св. Миколая)

В-во "МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

ВІД АВТОРА
до

В-ва "Мій Приятель",
на руки о. С. Іжика,

ПОЯСНЕННЯ

Чортик тут подуманий, як злій дух України, а заразом як персоніфікація прогріхів молоді. Тому пластуни рішуге від нього відмежовуються, підтверджуючи постанову вірно служити пластовій ідеї, якій я в загальних обрисах зробив у сценці своєрідну рекламу. З уваги на тутешні расові умовини, гортик виведений, як побілений, а не горний, тим більш, що це підроблення під білих хлотців у п'есці логічно умотивоване.

Признатись, сценка досить статигна, акції, руху в ній не забагато, особливо в другій половині, але, де виступає постать св. Миколая, там вимога поваги й уродистого настрою якось сама собою сповільнює акцію і підказує повальні рецитації.

Як виникає зі змісту, сценка призначена передовсім для старшої віком молоді (доріст), бо література для цього віку в нас дуже скуча. Менші діти надолужать собі те, того не розумітимуть, герговими переживаннями підгас роздагі подарунків.

З правдивою пошаною

R. ЗАВАДОВИЧ

Шікаго, 11. вересня 1951.

Адреса В-ва
MY FRIEND Publishers
49 Kennedy St.
Winnipeg, Man., Canada.

ДИТЯЧА БІБЛІОТЕКА "МОГО ПРИЯТЕЛЯ"

Ч. 2.

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ГЕТЬ ІЗ ЧОРТИКОМ

(Сценка на св. Миколая)

ВІННІПЕГ — ШІКАГО
ВИДАВНИЦТВО "МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"
1951.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ МІЖ ПЛАСТУНАМИ
а б о
ГЕТЬ ІЗ ЧОРТИКОМ !

Сценка на одну дію

д іє в і о с о б и :

**Св. МИКОЛАЙ
АНГЕЛИ
РОЙОВИЙ
ПЛАСТУНИ
ЧОРТИК**

Printed in Canada

Друком "Нового Шляху"

ВІДСЛОНА

(*Коли публіка зайняла місця, на перед сцену,
при спущенні заслоні, виходить РОЙОВИЙ*)

РОЙОВИЙ:

Вітаєм щиро вас, батьки шановні
І друзі наші, хлопці та й дівчата!
Напевно вам відомо, що до нас,
Тутешньої пластунської громади,
Прибудуть зараз надзвичайні гості:
Святий угодник Божий, Миколай,
І ангели, його небесні слуги.
Уздріти їх, зустріти, привітати
Громадно ви зібралися отут.
А, може, дехто з вас приніс з собою
Сподіванку в серді потаємну,
Що й він дістане щось із тих дарів,
Яких у санях певно там немало.
Але, дарунок — це не легка справа,
Дурничкою його тут не дістати!
У нас дарунок тому не дається,
Кого нема в небесній картотеці.
До того треба християнських вчинків
І випраного, чистого сумління.
Але, якщо між вами тут, на залі,
Є хоч одна така ворона біла,
Що має чистість і душі і тіла,
Її святий угодник не забуде,
Сьогодні ще сюди до нас прибуде.
Зате не передбачено в програмі,
Щоб виступив наш традиційний чорт,
Що різочки дає й читає вірші.
Він десь застяг в Европі, за водою —
А втім, при чому чорт між пластунів?
Прошу хвилиночку терпцю! Здається,
Що недалеко дзвонять вже дзвінки...

(Зникає за заслоною. В той мент з-за заслони з другого боку висувається ЧОРТИК з побільшим обличчям, в старім пластунськім однострої, без хустки)

ЧОРТИК (в сторону, де зник Ройовий)

Ну, йди вже, йди! Оглянь, чи все готово!

(до залі):

А я тимчасом теж промовлю слово!
Чи можу я вам пригадатись, панство?
Я той щорічний традиційний чортік,
Що різочки дає й читає вірші.
А, може, хтось ще не забув мене
З Тернополя, з Перемишля, зі Львова?

(показує на залю)

О, о, там кажуть, що мене пізнали!
Ой, як страшенно з того радий я!
Та ось, на що я мушу пожалітись:
В сьогоднішній виставі я без ролі...
Сказали пластуни: "Не треба чорта,
Наш Пласт обійтися і без чортів!"
Дізнавшися, я мало не заплакав,
А там дірою в дощі протиснувся
І ось я тут, з ріжками і хвостом.
Я ж мушу бути, де мої друзяки!
Хіба не так, хлоп'ята і дівчата?
На щастя, я найшов у гардеробі
Один старий пластунський однострій.
Ви бачите? Я в нього одягнувся
І я уже не чортік, а пластун.
Що білий я, ви тим не переймайтесь —
Пожертвую з себе мусів я зробити!
Салон краси із чорного на біле
Мене якстій тут перемалював.
Тепер між пластунів я замішаюсь,
Ну, і невідмінний, пробуду вечір.
А тільки ви часом мене не зрадьте,
Бо страх суворі тії пластуни.
Призначатися, я трохи їх боюся:

Ніхто із них не був мені за друга,
Мені себе в опіку не віддав...
Ну, до побачення! Я йду в куток!

(Ледве сховався за заслону, на просценіюм
виходить РОЙОВИЙ)

РОЙОВИЙ (до роя пластунів, що стойть на за-
лі перед сценою):

Ну, друзі, все готово в вас?

ПЛАСТУНИ:

Готово!

РОЙОВИЙ:

Як так, то прошу сюди, на сцену!

(Світло на залі гасне. Заслона підноситься.
Сцена освітлена тільки напереді,
глибина затемнена)

ПЛАСТУНИ (стають у лаву на переді сцени
лицем до залі)

РОЙОВИЙ:

Коли появиться святий Микола,
Ви будете почесна охорона.

Здається, він уже до нас в дорозі...

(Коли ройовий дивиться на руцього годинника,
з-за лаштунків скрадається ЧОРТИК і при-
стас до лави пластунів)

ЧОРТИК (шепотом до залі):

Ану, попробувати, чи не вдасться —
Хто не рискує, той не має щастя.

РОЙОВИЙ (командує)

Хлоп'ята, струнко! Випрямся, Івасю!
Василю, вище догори чоло!
А хто там скраю так стойть незграбно?
(Підходить до гортика)
Ти хто такий і звідки тут узявся?

ЧОРТИК:

Я є пластун — нізвідки я не брався,
Я завжди був — що за питання?

РОЙОВИЙ (до залі):

В моїм рою такого не бувало...
Подайте більше світла... там, згори!

(Над гортиком заблиснув рефлектор)

РОЙОВИЙ (приглядається)

Страхополоха в нас нема такого!
Хоч є на ньому однострій пластунський,
То він увесь у плямах, реп'яхах.
Та й голова його, аж страх збирає...
Чи мився ти коли і чи чесався?
Дивись, чуприна в тебе наче джунг'ля.

(Доторкнувся долонею гуприни і поколовся
об ріжки)

Ой, що ти там таке колюче маєш?
Я, мов об терня, пальці поколов!

(Побагив хвоста)

А що теліпається в тебе ззаду?
Ей-Богу, хвіст, неначе у собаки...

(вдарився по голі)

Ага, тепер я знаю, хто ти! Чорт!

**ПЛАСТУНИ (мов змовившись, шугають від
Чортика на праву половину сцени)**

ЧОРТИК:

Не бійтесь мене, я вам не ворог!
Тепер страшніша чорта зла людина.
Я добре вихований, чесний чортик,
До того ще й скиталець-емігрант.
Призначатись вам, приїхав я з Європи
На пароплаві тільки позавчора.

РОЙОВИЙ:

Від кого ж ти одержав тут ашуренс,*)
І хто тебе бере сюди на працю?

ЧОРТИК:

Хто спонзор мій? Не важко відповісти!
Усякий грішник — чортикові спонзор...
Світ став малий, а грішників багато —
Скажи мені ти сам, де їх нема?
Чи може їх нема отут на залі?
Ці Ромки, Влодки, Юрчики і Галі —
Це, думаєте, хто — якісь святці?
Гріхи, грішки, велики чи маленьки —
Для чортика ашуренс це найкращий.*)

РОЙОВИЙ:

О, вибачай же, імігрантський чортє,
Одного ти не врахував, небоже,
Що ми всі пластуни, а не хтобудь.
Пластун чужий пекельній всякий зраді,
Пластун ненавидить неправди й зла,
Пластове гасло: служба батьківщині,
Любов до Бога, вірність вірі предків,
Пластовий кліч є, був і буде: СКОБ!
Тобі між нами друга не шукати,
І послуху між нами не найти.
Як хочеш душу на гачок спіймати,
То успіхів у нас не будеш мати
І з облизнем все мусиш відійти!

1 ПЛАСТУН:

Скидай мерцій пластунський однострій!
Як ти посмів у нього одягнутись?
І знай, що чортові, хоч він який,
Не сила скоба обманути!

*) В Канаді цю стрічку можна змінити так:
“Скажи, від кого ти одержав перміт?”

*) В Канаді:
“Для чортика це перміт щонайкращий”.

ЧОРТИК:

Чого я маю відсі забиратись?
Я маю право бути, де я хочу
І одягатись можу в те, що маю.
Та не відмахуйтесь так від чорта!
Я знаю, що я ваш, а ви мої,
Нас доля нерозривно получила.
Я з вами жив у Києві і Львові,
Я з вами жив по тaborах скитальських
І з вами я сюди емігрував.
І скільки зустрічей ще в ріднім краї
Не мали ви з небесним Миколаєм,
Я завжди поруч ангелів з'являвся,
І в'язку прутів людям роздавав,
Та ще й золочених, на більшу втіху...
Сміялися люди і сміявся чортик,
І задоволені були вони і я.

РОЙОВИЙ:

Не так то все невинно виглядає,
Як ти тепер нам тут намалюував.
Ти ще не все сказав, чим ти займався,
Як в Україні разом з нами жив:
Ти нас учив до праці непошани,
Ти відтягав від гурту, від громади,
Провадив до відступництва, до зради,
За дітворою слід-у-слід ходив,
До злих учинків намовляв нас ревно.
Проте згадати ти якось забув:...

2 ПЛАСТУН:

Ми знаємо, чому тобі так важко
Розстатись з нами, емігрантський чорте
Чому за нами в чужину далеку
Ти вибрався, немов який скиталець.
Бо ти у нас ще бачиш серце чисте,
Ще не отруєне отрутою страшною.
Бо ти у нас ще бачиш жваві руки,
Готові на послугу батьківщині,

Бо ми іще про волю не забули,
Яку твої в нас друзі відібрали.

3 ПЛАСТУН:

Ти їх учив батьків морити наших,
Чи засилати їх в пустині дикі,
А з нас робити підліх яничарів,
Що батька-матір видадуть катам.

4 ПЛАСТУН:

Тож пам'ятай: ніколи так не буде,
Щоб ти був наш, а ми були твої!

ЧОРТИК (*єтирає піт з гола*)

Ох, завдали ж мені тут чосу!
Як кожне слово коле та й пече!
Мені від того стало гаряче
Ще більше, як он-там, в пекельній лазні.
(до пластунів)

Коли б не те, що яувесь у фарбі,
Червоний став би я, мов рак,
Так тяжко образили ви мене...

РОЙОВИЙ:

Тебе ми знаєм аж занадто добре!
(до публіки)

Дозвольте вам представити його,
Рогатого оцього джентелмена.
Не думайте, що це звичайний чорт.
У нім є все: звички злочасні наши,
Всі наші хиби, наші помилки,
Все наше лихо, і біда, і горе,
Що били нас і б'ють і будуть бити,
Як довго з нами він ходити буде,
Як довго духа нашого йому
Ми добровільно будем віддавати.
Він тим живе, що точить наше серце —
Без того він пропав би враз безслідно.

1 ПЛАСТУН:

Ми, пластуни, тобі не піддамося!
Ми виполемо, мов хабаззя дике,
Всі наші хиби, всі звички негідні,
Ми виметемо з серця всяке зло.

2 ПЛАСТУН:

Мов ковалі, ми станемо сталити
Тверду, постійну волю і характер
І виплекаєм у юнацьких душах
Тривких чеснот безцінні самоцвіти.
Бо ми пішли у світ, щоб понести
Велику Правду рідного народу,
Щоб честь-хвалу для нього заробити,
Щоб через нас пізнав його ввесь світ.

ЧОРТ (*не може затягти своєї люті*)

Неправда, ви мене ще не пізнали!
Ви не збагнули ще моєї сили!
Тепер, як ви повстали проти мене,
Як визвали мене на боротьбу,
Я покажу вам ту пекельну силу,
Що знищить вас і розітре на прах!

(*підіймає руки, на сцені і на залі гасне світло,
в короткий момент темряви розноситься
удар грому*)

(*В глибині сцени перед темряви появляється
постать 1-ого АНГЕЛА *)*

1 АНГЕЛ (*підносить правицю з полум'яним мегем*)

Не переможе світла влада тьми!
В нещадній боротьбі між днем і ніччю
Останнім переможцем буде сонце!

(*По тих словах ярке світло на сцені освігує
пластунів*)

*) Вузький рефлектор просто згори на постать ангела.

ЧОРТ (*осліплений і приголомшений лежить на землі*)

1 АНГЕЛ:

Так, сонце правди і добра і волі
І братньої любови на землі.

(до пластиунів)

Не бійтесь злої сили! Проти неї
Поставте хрест і вірність в службі
[правди,

А, бачивши тверду в вас постанову,
Бог вірних вам союзників пішле
Таких, як я — як той святий, що нині
До вас з небес прилине у гостину.

ХОР АНГЕЛІВ (*за лаштунками*)

О, хто, хто Миколая любить,
Той щляху до Бога не згубить,
Той не знайде в журбі,
Не загине в боротьбі,
Бо з ним Бог.

ЧОРТ (*підводиться з землі*)

Невдача трапилася! Погана справа!
Про мене піде пеклом скрізь неслава.
Це неймовірно прикре! Це страшне!
Всі спонзори відпекались від мене.
Ніхто мене не впустить вже до хати,
Мені притулку в нікого шукати,
А як нема ні мешкання ні праці,
Загинеш, чорте, мов блоха в табаці.
Як так, копита забираї на плечі
І, поки час, мерщій спасайся у втечі!

(Серед підземного свисту і шуму хильцем утікає зі сцени. В глибині сцени з'являється

ХОР АНГЕЛІВ)

ХОР АНГЕЛІВ:

О, хто, хто Миколаю служить,
Він ввесе труд йому надолужить:

Ласку і потіху все
В подарунку принесе, Миколай.

(Поміж ангелами проходить на перед сцену
СВЯТИЙ МИКОЛАЙ)

Св. МИКОЛАЙ (підіймає руку і благословить)

Мир домові цьому і тим, що в ньому!
Благословення Боже вам усім.
Хай Божа ласка, мов роса цілюща
В посухи час, вам душі оживляє!

1 АНГЕЛ:

Святий та любий Отче Миколаю!
Ця молодь — українські пластуни,
Батьків надія і народу гордість,
Сини і дочки Бога й Батьківщини.
Дізнавшися, що ти сюди прибудеш,
Зійшлись оце поклін тобі зложити.
Оці хороші браві юнаки —
Обранці від Пластової Громади.

(рух на залю)
А там стоять окремо новаки,
А далі ще маленькі жовтодзюби —
Всі з-під знаку пластової ідеї,
Усі віддавна знають, що то скоб.

Св. МИКОЛАЙ:

Я знаю їх, оцю надійну молодь,
Що Богу й людям стала на послугу,
Що під кличами приязні й братерства
Іде вперед до звершення і волі.
Я радий їх послухати сьогодні.

(Сніг світла падає на престіл в куті сцени. Св.
Миколай сідає на престолі, ангели
уставляються обабіг *)

1 АНГЕЛ:

Маленькі жовтодзюби, підійдіть!

*) Тут можна вставити балет ангелів.

ЖОВТОДЗЮБИ (*входять по східцях з залі на сцену*)

ДІВЧИНКА - ЖОВТОДЗЮБ:

Святий та любий Отче Миколаю!
Поклін Тобі низенький ми складаєм,
З утіхою Тебе ми зустрічаєм,
Бо знаємо, що любиш нас усіх;
Ти для дітей у Бога ласки просиши,
І подарунки чесним дітям носиши,
Тебе не спинить ні мороз, ні сніг.

ХЛОПЧИК:

До Тебе **ми** заносим просьби щирі,
Ти друг дітей, допоможи нам в мирі,
В здоровій добрім закінчти школу,
Не знати лиха ні біди ніколи.

ДІВЧИНКА:

І просим ще за маму і за тата . . .

ІНШІ ДІТИ навпереміну:

Я за сестру . . .

А я прошу за брата . . .

Я за бабуню . . .

Я за діда Гната . . .

Усіх від лиха їх захорони,
Зроби, щоб з нами все були вони.

Св. МИКОЛАЙ:

Кохас Бог маленьких пластунів —
Ви добрі діти — бачу з ваших слів —
Хай щастя-доля сонцем вас освітить,
Благословляю вас, Кохані діти!

(НОВАКИ входять на сцену)

НОВАК:

Хоч ми малі ще хлопці і дівчата,
Під прапор Пласти разом стали **ми** —
Бо в нас душа козацька і завзята,

Ми хочем стати чесними людьми.
Ми любим Бога і людей, природу,
Нас навидить гарний безконечний світ,
Шануєм землю Рідного Народу,
Що вже за волю б'ється стільки літ.
Хоч ми малі ще хлопці і дівчата,
Ми в Пласті будем щиро працювати,
Тож просимо: на успіхи, на славу,
Благослови громаду нашу жваву!

Св. МИКОЛАЙ:

Хто щиро Богу молиться і просить,
Хто чисте серце Богові приносить,
Тому я завжди радо помагаю:
В ім'я Господнє вас благословляю.

СТАРШІ ПЛАСТУНИ (входять із залі):

Ми, старші вірні пластуни,
Добра і Правди дочки і сини,
У лавах Пласти на велике діло
Усі з'єдналися радісно і сміло.
Благослови нас, Отче пресвятий,
На вірну службу Богові і людям —
Ми вже пізнали, що життя — це бій,
Що перемогу з Богом лиш здобудем.
Пластун — це той, що зна свою мету,
При зустрічі із лихом він не мліє,
За честь і правду й серця правоту,
Мов лицар той постояти уміє.
Пластун — це той, що звички й хиби злі
У власнім серці нищить без пощади,
Що з думкою ясною на чолі
З посвятою працює для громади.
А як над світом сурми загудуть,
Ударить дзвін і слушний час настане,
Він піде враз мостити правді путь,
Ламати зла пекельній кайдани.

ПЛАСТУНКА:

Такі ми все були і є і будем,

Не зломить нас ні жах, ні ворог злий,
Тому на службу Богові і людям
Благослови нас, Отче Пресвятий!

Св. МИКОЛАЙ:

Благословляю вас, кохані діти!
Нехай предвічний Бог, господар світу,
На вас свої долоні покладе,
І понад кручі, прірви і пороги
До щастя, радості і перемоги,
До кращого життя вас поведе.

(Коли делегації відійшли набік і уставились на сцені або, якщо сцена мала, знов на залі лицем до сцени, св. Миколай устає з престола і звертається до всієї публіки)

Св. МИКОЛАЙ:

До вас, мої ви, друзі молодії
Із подарунком ласки і надії
За синім морем, в дальній стороні
Прийти оце доводиться мені.
З висот небесних, з зоряного поля,
Де в Божій жмені всіх народів доля,
Де в кожнім серці, мов в розкритій карті
Господь читає певно, що хто вартий,
До вас я злинув, ваш щорічний гість,
Щоб принести вам Божу вість.
Я вас шукав в далекій Україні,
Так як давно, в засніжених хатах —
Але там пусто!... Тільки на ялині
Услід мені закрякав чорний птах.
Веселий край заглух і занімів —
Холодний вітер слід санок замів
І сумно плакав в лісі, між дубами,
Що тужать і питаютимуться за вами.
Я вас шукав по сірих тaborах —
Таких, як ви, я бачив ще багато,
А звідти довгий ще відбув я шлях
Щоб у пору на це поспіти свято.

Я вас вітаю в вільній цій країні,
Що пригорнула вас до себе нині.
Та знайте, що широкий світ — не мати,
Від нього вам подарків не чекати,
І він до вас всміхнеться лиш тоді,
Коли душа і руки в вас тверді
І серце, що зневірою не мліє,
Що, замість сліз, змагатися уміє.
І хоч які б не лютували бурі,
І хоч би як противний вітер віяв,
Ви вирийте на серці, мов на мури:
“Спасіння лише — то НАДІЯ!”
І варто, любі, для надії тої,
Цілющої, святої, золотої,
Ніхто не скоче з вас на півдорозі
У безнадії впасті і в знемозі,
Усе життя у жертву принести,
І в мужньому змагу перемогти.
Не загубіть же віри в перемогу,
Що сонцем вам озолотить дорогу!
Хто з вас не мріє під воскресний спів
Почути вільний шум своїх степів?
Тому кріпіться, друзі молодії,
Ростіть, міцнійте в вірі і надії,
У животворній пластовій ідеї —
Вона як сонце! Ви спішіть до неї!
Працюйте і не забувайте Бога —
У Бозі й праці ваша перемога!

(Гра світл, ХОР співає релігійний гимн або ургисту пластову пісню)

(Після співу відбувається роздага подарунків)

— К И Н Е Ц Ъ —

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

єдиний ілюстрований журнал для всіх
українських дітей в Канаді й Америці.

— Виходить від 1949 року. —

РІЧНА НЕРЕДПЛАТА \$2.00.

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

виховує молоде покоління в релігій-
ному та національному дусі.

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

вщіплює в юні серця любов до України.

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

організує дітей в "Лицарство Молитви
за Україну".

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

роздає про славне наше минуле.

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

містить оповідання, казочки й вірші.

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

містить Пластовий Куток.

"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ"

став правдивим приятелем наших ді-
точок.

Замовляйте всі: **"МІЙ ПРИЯТЕЛЬ".**

На адресу:

"MY FRIEND"

The Only Ukrainian Children's Magazine
49 Kennedy St., Winnipeg, Man. Canada.

Ціна 25 с.

